

Gerő, Vadász Zoltan — interpreți în mod special receptivi la varietatea de exigențe a jocului modern. Ceea ce au adus ei nou n-a fost însă în suficientă măsură continuat și dezvoltat și n-a izbutit să devină încă centrul vital, pentru că trupa n-a integrat cu consecvență și ritmic actori tineri, absolvenți din ultimele promoții, înzestrați cu mobilitatea și prospețimea atât de necesare oricărui teatru. Desigur, există Nagy Réka, Pásztor Janós și mai tinăra Katona Eva, încă unul sau doi actori, dar ei nu pot face totul... Reala preocupare pentru echilibrul distribuțiilor, urmărirea fișei de roluri a fiecărui actor nu duce totdeauna la soluțiile cele mai inspirate, rămâne câteodată cam administrativă. Interesul pe care conducerea teatrului începe să-l manifeste pentru „întinerirea” colectivului răspunde deci unei cerințe devenite imperioase.

O altă asemenea problemă deschisă este scenografia. Teatrul are un scenograf, pe Cs. Erdős Tibor; acesta realizează decoruri uneori mai adecvate (*Vizita bătrinei doamne*), alteori mai puțin (*Vedere de pe pod*), dar nu și-a descoperit încă un mod de expresie puternic, original; iar costumele pe care le creează, îndeosebi cele feminine, sînt uneori frapant urite, pretențioase și încărcate, degradînd personaje altfel concepute. Colaborări — cum ar fi cea cu graficianul Paulovics László din Satu-Mare (*Femeia îndărătnică*) — duc cite un spectacol spre un cadru plastic mai ieșit din comun. Este însă nevoie de un creator la care regizorii și interpreții să găsească sprijin în vizualizarea concepției spectacolului, capabil să ofere, în decor și costume, un univers concret, în care să se integreze armonios.

I. P.

Arad

Am văzut la Teatrul de Stat din Arad: *Șeful sectorului suflete, Uiforul, Dincolo de zare și Pălăria florentină*. Imaginea lăsată de seria acestor reprezentații, fără oscilații mari de calitate, exprimă conștiințiozitate profesională, străduință înspre maturizare artistică. În toate spectacolele, preocuparea pentru metafora scenică e vizibilă; de asemenea, efortul de a sublinia scenic corespondențe directe cu actualitatea ale unei piese sau ale alteia.

La Arad lucrează regizorii Dan Alecsandrescu, Nic. Moldovan și pictorul-scenograf Sever Frențiu. Prezența și activitatea lor stabilă în teatru par a fi o premisă pentru dezvoltarea egală și constantă a întregului colectiv. Mulți ani de-a rîndul, Dan Alecsandrescu a realizat cu acest colectiv spectacole vrednice de laudă. De la *Antigona și ceilalți* (premiat la al IV-lea Concurs republican al tinerilor artiști) la *A treia, patetică*, sau *Răzvan și Vidra* (remarcate cu ocazia turneului teatrului la București) și pînă la montările de acum — *Șeful sectorului suflete, Uiforul, Pălăria florentină* — Dan Alecsandrescu s-a arătat un director de scenă laborios, aplicat spre studiu și înțelegere contemporană, partinică, a fenomenului artistic, a textelor dramatice. El se refuză inovărilor cu orice preț; spectacolele sale apar ca expresia nemijlocită a atașării la cauza și modalitatea pentru care pledează textul. Respectul pentru text, descifrarea atentă a ideilor, grija pentru comunicarea lor clară și emoționantă, pentru relații sincere și spontane între interpreți — iată ce caracterizează și spectacolul *Șeful sectorului suflete*. Regizorul nu s-a mulțumit aici numai să concretizeze formula lui Mirodan, cuprinsă în alternanța realului cu plămăuirea. El a adîncit, mai cu seamă, și s-a străduit să dezvăluie nuanțele subtile ale universului intim al eroilor, scoțînd în relief detaliile psihice și sociale care susțin ideea piesei: visul legitim de fericire al omului își poate găsi împlinire adevărată în socialism. Pe această linie, nu pot trece neobservate sobrietatea mișcării scenice, fluiditatea alternării planurilor. Nici concepția scenografică a lui Sever Frențiu, care a mobilat interiorul Magdalenei intuind structura ei

sufletească: un interior modern, aerat, stilizat, de bun gust. (Peretele din spate al încăperii, format din jaluzele, a permis prefigurarea sugestivă a planului imaginar — biroul „Şefului“.

În transcripția scenică a echipei arădene, s-a relevat cu precădere personajul Horațiu, luminându-ni-se dintr-un unghi mai puțin obișnuit: actorul Ricardo Colberti i-a dat privilegiul unei apariții complexe, fără a recurge la tonuri stridente, ori la vreo inutilă agitație. Masiv, sigur pe sine, Colberti—Horațiu se înfățișează cu o „superioritate“ de netăgăduit, cu o doză puternică de ironie și dispreț față de visurile, „fantasmagoriile“ Magdalenei. Flegmatic, ironic, Horațiu afirmă, calm și răspicat, idealul său meschin de viață. Personajul nu e văduvit de accente de sinceritate în mărturisirea sentimentului pe care-l nutrește cu adevărat pentru Magdalena, dar actorul a reliefat cu energie lucidă, rînd pe rînd, tarele personajului: egoism, suficiență, egocentrism, cinism în dragostea pe care acesta o poartă *obiectelor*, printre care și suflutele omenesti. Față de un asemenea adversar puternic se impunea, desigur, opoziția unui „Şef“ convingător. Sorin Gheorghiu nu a ajuns poate să-l înfrunte de la egal la egal, dar a susținut cu inteligență personalitatea celor două personaje gemene: „Şeful“-Gore. „Şeful“ a fost jucat cu elan, pe alocuri romantic, cu autenticitate. Mai ales demnă de reținut mi s-a părut credința pe care actorul a adus-o în scenă, în susținerea idealului moral al piesei; în rostirea replicilor privind realitățile și morala lumii noastre, vibrația tonului e convingător transmisă. Mai puțin convingătoare și expresivă, din păcate, a fost Viorica Popescu în afirmarea aspirației spre fericire a Magdalenei. La debutul său în teatru, am apreciat discreția cu care absolventul Ion Costea a filtrat „poantele“ lui Costică.

În viziunea aceluiași regizor, *Uiforul* lui Delavrancea s-a desfășurat într-un spectacol de trainică și armonioasă compoziție, sobru ca atmosferă (curățit de elementele naturaliste la care poate împinge textul), urmărind, într-un ritm bine susținut, demonstrația dramei. Excesele retorice, declamarea emfatică au fost în bună măsură eludate, regizorul optînd cu îndreptățire pentru o interpretare sobră a textului, apropiată spectatorului de azi. Pe Ștefăniță l-a întruchipat Victor Ionescu. El a acuzat în tinărul domnitor furia autoafirmării, fără a se folosi de dezlănțuirii patologice, încercînd, dimpotrivă, a căuta acestei ambiții alte baze decît cele instinctuale. Costel Atanasiu a înfățișat impetuos, grav, dragostea de țară a lui Luca Arbore, ca și dramaticul destin al acestuia. Oanei, Elena Drăgoi i-a dat sensibilitate și forță dramatică. (Ciudat e însă costumul — o rochie ce aduce mai degrabă cu rasa unei călugărițe catolice.) Munca cu actorii nu a fost totuși suficient finisată de regizor: grupul de boieri, de pildă, a apărut amorf, neconcludent înfățișat, fără figuri distincte. Spectacolul se desfășoară într-un decor stilizat (Francisc Toth), dominat în fundal de o statuie uriașă a lui Ștefan cel Mare, simbolul glorioasei tradiții a Moldovei. Dacă această statuie își găsește o justificare în unele tablouri, în actul II însă (vinătoarea domnească), unde se înalță singură, alături de cîteva practicabile convenționale, ea își pierde din semnificație.

Nu ne îngăduim să facem observații pe marginea spectacolului *Pălăria florentină* de Labiche. N-am putut urmări decît desfășurarea unei repetiții, care a fost totuși în măsură să ne dezvăluie unele intenții ale spectacolului. Am remarcat decorurile și costumele lui Sever Frențiu. Prin economia de mijloace, prin verva coloristică, expresivitatea liniilor și volumelor, cadrul plastic, destinat vodevilului, este elocvent pentru grija de a se crea o ambianță și un veșmînt proaspete, pe măsura acțiunii trepidante și spumoase. Regizoral, spectacolul e lucrat fără supralicitări, fără vulgarități sau îngroșări. Ritmul viu, situațiile amuzante nu acoperă săgețile satirice îndreptate de autor împotriva faunei grotesc caricaturale și peștrite a micii burghezii, a nobililor scăpătați, ce-și ascund identitatea și goliciunea morală sub masca fanfaronadei și a spiritelor lipsite de gust. Ni s-a părut edificator pentru posibilitățile teatrului că o echipă, prin deprimerea ei, mai puțin legată de sprinteneala comediei a realizat un spectacol de reală vervă, în care interpretarea actoricească a știut să se îmbine cu dansul și cîntecul. Erau schițate, la ora cînd vedeam repetiția, cîteva interesante compoziții. Actorii — Sorin Gheorghiu (Fadinard), Al. Fierăscu (Felix), Costel Atanasiu (Nonancourt), Olimpia Didilescu (Anaïs), Silvia Tabacu (Claire), Iulian Copacea (Vézinet), Dima Emilia Jurca (Virginie). Finisarea și adîncirea psihologică a rolurilor și-au găsit, sperăm, împlinirea pînă la ora actuală.

Nic. Moldovan a scos în evidență, prin *Dincolo de zare*, aspirația colectivului spre investigația în zone ce pun la încercare posibilitățile interpreților. Regizorul a fost stăpînit de dorința de a prezenta cu limpezime datele esențiale și sensurile textului: realitatea crudă a societății capitaliste, care sugrumă aspirațiile spre fericire și autorealizare ale omului, ducîndu-l la ratare sufletească și socială. Dar numai primul

Nicolae Mitruță (Paharnicul Săcuianu), Victor Ionescu (Ștefăniță) și George Didilescu (Biv-vel vistiernicul Sima) în „Viforul” de B. Șt. Delavranca

Sorin Gheorghiu (Șeful-Gore) și Viorica Popescu (Magdalena) în „Șeful sectorului suflet” de Al. Mirodan

Emilia Dima (Virginie) și Sorin Gheorghiu (Fadinard) în „Pălăria florentină” de La-biche

act s-a desfășurat în tensiunea și atmosfera pretinse de dramă. În celelalte acte, pe măsură ce acțiunea înainta, interpretii și-au pierdut din siguranță, au slăbit din intensitatea tragică, întâmplările au început să se simplifice, să-și pălească înțelesurile. Actul al III-lea, monoton, lipsit de nuanțe, a căzut în inexpressiv. Oricum, unii dintre interpreți au arătat că pot susține un joc de relații complexe, sobru și nu lipsit de distincție. Ne gândim la Ricardo Colberti (în robustul bătrîn Mayo), cu capacitatea lui de interiorizare; la puterea de convingere cu care Constantin Adamovici, împrumutînd jovialitate bătrînului lup de mare Dick Scott, a știut să transmită tristețea și omenia celui frustrat de umanitate; la economia de mijloace expresive a Elenei Drăgoi, reținută, fără artificii, în mărturisirea neliniștilor mamei; la unda de poezie cu care Victor Odillo Cimbru a învăluit neputința tragică a lui Robert Mayo. De altă parte, deși interesant schițate de Ion Borst în actul I, caracterul și fața lui Andrew Mayo au pluit pe parcursul spectacolului în incertitudine. Distribuită cu curaj în rolul tinerei Ruth Atkins, absolventa Constanța Comănoiu a demonstrat sensibilitate și forță dramatică, dar, handicapată de stările psihologice prea diverse și contradictorii, ea a parcurs cu dificultate, monoton, pasajele puternic dramatice dinspre final. Neartistice, stridente prin soluțiile meșteșugărești, au apărut apoi compoziția Luciei Georgian (bătrîna Atkins) și cea a lui Vasile Varganici (doctorul Fawret). Ne-a surprins de data aceasta și nerealizarea decorului, semnat tot de scenograful Sever Frențiu. Colinele, acoperite stingaci cu butaforie, mușchi și pietre, au fost evident stînjenitoare pentru mișcarea actorilor și incapabile să sugereze poezia naturii, locul unde oamenii „binecuvîntează umbra“.

* * *

Un repertoriu echilibrat și valoros, în care figurează, pe lângă piese românești reprezentative: *Șeful sectorului suflete*, *Vișorul*, *Comedia zorilor*, lucrări din repertoriul universal clasic și modern, *Dincolo de zare*, *Don Carlos*, farsa *Pălăria florentină*. Un ansamblu de actori cu disponibilitate pentru genuri dramatice diferite. Exigențele actuale nu sînt însă pe deplin satisfăcute. Pentru aceasta, teatrul din Arad pretinde, pe bună dreptate, regizorilor să-și ducă pînă la capăt munca de ridicare a propriei lor măiestrii, ca și a acelor actori din echipă ce n-au atins încă planul de capacitate creatoare de pe care se manifestă cei mai buni dintre ei. În această ordine de idei, e de dorit concentrarea muncii pe linia „șlefuirii“ și omogenizării artistice a echipei, a lichidării urmelor de diletantism ce transpar în unul sau altul din spectacole.

Baia Mare

Confruntată cu fața modernă a orașului, cu acel plan superior de exigențe, creat în ultima vreme de spectacolele cele mai bune ale teatrelor din țară, activitatea Teatrului din Baia Mare nu marchează suficient de pregnant semnele înnoirii.

Imaginea globală pe care o oferă seria spectacolelor date în această stagiune arată că, mai ales în privința perfecționării mijloacelor de expresie, teatrul mai are un drum serios de parcurs.

Piesa lui Dürrenmatt, *Vizita bătrînei doamne*, a prilejuit mai multor teatre spectacole interesante, vii. La Baia Mare, acest lucru nu s-a întîmplat. Regizorul Miron Niculescu pare să nu fi avut deplină încredere în forțele actorilor; de aceea, el nu a valorificat textul pe linia filonului său bogat de ironie, de persiflare caustică și denunțare violentă a puterii distrugătoare a banului. Concepția spectacolului, incertă, s-a concretizat